ÚJVÁROS FONTOS NEKÜNK!

SZEMLÉLETFORMÁLÓ KIADVÁNY

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

TOP-5.2.1-BA1-2016-00001

"A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok Mohács Újvárosban"

MILYEN AZ ÉLET, MILYENEK A MINDENNAPOK MOHÁCS-ÚJVÁROSBAN?

A kérdésre sokféle válasz születhet, attól függően, hogy az kitől származik. Ezek a feleletek gyakran előfeltételekkel, előítéletekkel terhesek, azonban belőlük összetett probléma rajzolódik ki, amely megoldást kíván.

A központból nézve Újváros gyakran ismeretlen, furcsa képet mutat. Nagy a szegénység, az elmaradottság, a munkanélküliség – sőt még a sár is. Ennek a városrésznek rossz a híre; mondják azt is, hogy Újvárost jobb inkább elkerülni.

Az újvárosiak számára viszont ez az otthon, a mindennapok terepe. Habár közel a benzinkút és a hipermarketek sora, az szinte másik világ. Most már legalább az utak, járdák járhatók, rossz időben is lehet közlekedni rajtuk. De a mindennapi betevő előteremtése, az egészségügyi ellátás hiányosságai, a korlátozott munkalehetőségek küzdelmessé, gyakran kilátástalanná teszik az itt élők mindennapjait. Jó lenne, ha kilábalhatnának a létbizonytalanságból.

A segítő szakemberek számára Újváros a kihívások és a sikerélmények terepe. Sok lakos esetében egymásra épülő problémákat kell kezelni. A legnagyobb kihívást a munka- és a pénzhiány jelenti; az elmaradt befizetések, a halmozódó csekkek pedig háztartásvezetési problémákhoz vezetnek. A folyamatos kiszolgáltatottság a családi konfliktusok melegágya, a több műszakban végzett munka pedig a gyermeknevelésre nyomja rá a bélyegét. Segítőként sokat jelent, ha sikerül elkerülni ezeknek a helyzeteknek a további romlását, stagnálását is.

A probléma összetettségét és a helyzet tarthatatlanságát a fejlesztési szakemberek és a városüzemeltetési munkatársak is érzik. A megfelelő pályázatok megtalálása és sikeres megírása, a felújítások kivitelezése és a fejlesztések figyelemmel kísérése nagy odafigyelést igényel. A projektek eredménye viszont egy egészségesebb környezet, egy olyan városrész lehet, ahol jobb élni. A kirekesztést fontos lenne végleg megszüntetni.

Jelen kiadvány célja, hogy ismertesse az antidiszkriminációs és integrációs lehetőségeket egy szegregátum kapcsán, bemutatva a Mohács-Újvárosban eddig megvalósult feladatokat, eredményeket a szóban forgó projekten belül és kívül egyaránt.

MOHÁCS-ÚJVÁROS JELENLEGI HELYZETÉNEK BEMUTATÁSA, MEGOLDANDÓ PROBLÉMÁK

Képzeljünk el egy újvárosi családot, nevezzük őket Mezei-családnak.[1] Milyen az életük, mindennapjaik?

A kis, rossz állapotú lakásban három nemzedék él együtt: a nagyszülők: Katalin és Kornél, az anya: Karola, és a gyerekek: Klementina, Kolos és Kármen. A lakás nem saját tulajdonuk, hanem szociális bérlakás, amely szűk a hatfős család számára, az elrendezése és a mérete sem teszi lehetővé, hogy a tagjai összegyűljenek – így viszont elkülönülten élnek, szinte elszigetelődnek egymástól.

Az idősebb nemzedékhez tartozó Katalin, Kornél és Karola alacsony iskolázottságúak, csupán 8 általános iskolai végzettségük van, s emiatt nagyon korlátozottak a munkalehetőségeik. Újvárosi lakcímük és roma származásuk miatt még csekélyebb az esélyük arra, hogy állást találjanak.

1 A kiadványban szereplő család, a nevek és a történetek nem egy konkrét családot mutatnak be. Az Újvárosra jellemző, tipikus esetekből nyert példákból kialakított családkép olvasható a kiadványban. A valósággal való egyezés tipikus, de véletlenszerű.

A munkahiány miatt folyamatosan anyagi nehézséggel küzdenek. Kevés jövedelmüket élelmiszerre és telekommunikációra költik, a közüzemi számlák befizetése gyakran elmarad, ezért vagy csupán korlátozottan férnek hozzá a szolgáltatásokhoz, vagy – ha éppen van is a családnak jövedelme – letiltás miatt nem használhatják fel azt teljes egészében.

A gyermekek közül van, aki iskolába jár, de van olyan is, akinél ez akadályba ütközik, és a tanulmányi előmenetele is nehézkes. Legidősebb testvérként Klementina gyakran szülőszerepbe kényszerül, és nem nővérként és gyermekként tölti a családban a mindennapjait. Ezek a fiatalok segítséget az intézményektől csak korlátozottan kapnak, az iskolában is hátrányt szenvednek, mérsékeltek a továbbtanulási lehetőségeik.

A család elszigetelten él, Mezeiéknek nincs kapcsolata a várossal, a helyi közösségekkel. Az ellátórendszert ugyan ismerik, annak bizonyos szolgáltatásait igénybe veszik, de keveset érintkeznek a segítő szakemberekkel. A városrészben gyenge a közösségi élet, ezért szomszédaikkal, a többi lakossal sem tartják a kapcsolatot, társadalmi értelemben is elszigetelten élnek. □

FOGALMAK ISMERTETÉSE

SZEGREGÁCIÓ, SZEGREGÁTUM, DISZKRIMINÁCIÓ, INTEGRÁCIÓ

Mi vezet a szegregációhoz, az előítéletes gondolkodásmódhoz? Melyek azok a fogalmak, amelyek mentén közelíthetünk a kérdéshez, illetve közelebb kerülhetünk a megoldásokhoz?

Az **előítélet** valamely személlyel szemben érzett, általában idegenkedő vagy ellenséges attitűd, amelynek alapja mindössze annyi, hogy az illető személy egy adott csoporthoz tartozik, és ennek következtében feltételezzük róla, hogy a csoportnak tulajdonított negatív tulajdonságokkal ő is rendelkezik. Az előítélet tudati állapot, és helytelen következtetésekhez vezet. A **diszkrimináció,** az előítéletes viselkedés már cselekvésben megnyilvánuló magatartás, amely helytelenül minősít és kezel bizonyos embereket azok valamely társadalmi csoporthoz való tartozása alapján. Előítélet pl. az, ha (alaptalanul) azt feltételezzük, hogy az anya, Karola csak azért, mert újvárosi, biztosan munkakerülő, lusta. Előítéletes viselkedés pedig, ha ezt hangoztatjuk is róla, vagy emiatt gátoljuk, hogy munkához jusson.

A pozitív diszkrimináció a társadalmi csoportokra vonatkozó jogi vagy egyéb előnyben részesítést jelent, amelyre általában a csoport valamely szempontból hátrányos helyzete ad indokot. Ha pl. Katalin, a nagymama felkeresi az orvost, és az előrébb veszi őt a sorban csak azért, mert Újvárosból érkezett, akkor ezt nevezhetjük pozitív diszkriminációnak.

Szegregáció alatt azt értjük, amikor egy kisebb csoportot és tagjait a többségi társadalom elkülöníti, kirekeszti, ezáltal korlátozódik vagy megszűnik az ő szolgáltatásokhoz, lehetőségekhez (oktatás, egyészségügy, munkalehetőségek stb.) való hozzáférése. A szegregáció következményeként egy-egy településen belül a különböző társadalmi rétegek, etnikai csoportok lakóhelye elkülönül egymástól, ami együtt jár a jövedelmi viszonyok és a települési infrastruktúra egyenlőtlenségeivel, és így alakulnak ki a **szegregátumok.** Mohácson öt olyan terület van, amely szegregátumnak számít, közöttük a város nyugati szélén fekvő Mohács-Újváros, amely területileg és infrastrukturális szempontból is elszigetelődött a várostól.

Az **integráció** lényege a kirekesztett csoportok, személyek beilleszkedése a szélesebb társadalomba. Az integráció elsősorban nem gazdasági kérdés, hanem a többségi társadalom és a szegregált csoportok közötti találkozás, kulturális-társadalmi interakció. A sikeres integráció feltétele a kölcsönös párbeszéd a kirekesztett csoportok és a többségi társadalom tagjai között, hiszen kizárólag befogadó, szolidáris társadalmi modellben jöhet létre. Sikeres integráció például az, ha Klementina ugyanabba az intézménybe tud továbbtanulni, és ott ugyanolyan bánásmódban részesül, mint a város többi diákja.

A projekt nagymértékben segíti az újvárosi lakosok társadalmi beilleszkedését. Szemléletformálással, egyéni segítéssel, egyenlő jogok és lehetőségek biztosításával javítjuk az életlehetőségeiket. □

SZEMLÉLETFORMÁLÓ ELEMEK A PROJEKTBEN

A projekt elsődleges célkitűzése – a társprojekt infrastrukturális fejlesztéseivel egyetemben – az, hogy jelentős mértékben javuljanak a városrészben élők életkörülményei, lehetőségei, az esélyegyenlőség biztosításának is köszönhetően csökkenjen a szegregálódás mértéke, ezáltal pedig az itteniek anyagi, szociális és kulturális értelemben is elfogadottabb, aktívabb és kevésbé szegregált tagjaivá válhassanak Mohács lakosságának.

Jelen projekt az integrációt egyéni és közösségi szinten váltja valóra. Az **egyéni fejlesztési tervek** eszközök a segítségre szoruló lakosok tudatosabbá válásához; szociális munkások irányításával valósulnak meg.

Ezt egészíti ki a **Háztartásvezetési tanácsadás** és az **Adósságkezelési tanácsadás** is, amelyek keretében az anyagi gondok, az eladósodás problémáját lehet megoldani.

A **Komplex családtervezés** projektelem a gyermeknevelés és a családi kapcsolatok fejlesztésével harmonikus családmodell elérését célozza. Az **Egészségfejlesztés** programelem pedig az egészségügyi szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférést, az egészséges életmód iránti fogékonyságot kívánja erősíteni, amelynek eredménye egy egészségesebb, aktívabb lakosság lehet. A felzárkózás, az integráció alapját a stabil jövedelem, az állandó munkaviszony teremti meg, ezért kiemelten fontos a projekten belül a **Munkaerőpiaci program,** amelynek keretében szakemberek pályaorientációs és álláskeresési tanácsadással segítenek.

Az önismeretet, a projekt eredményei iránti elköteleződést és az integrációt leginkább az **önismereti, személyiségfejlesztő csoportok,** szolgáltatások; az **ifjúsági klub,** valamint a **„Fészekrakó" klub** szolgálják.

A **Generációk találkozása** program pedig nem csupán az idősebbek és a fiatalok, hanem a különböző társadalmi csoportok találkozásának színtere is. Végül kiemelt projektelem az **Antidiszkriminációs nap,** ahol a szemléletformáláson, érzékenyítésen, és az integráció kétoldalú elősegítésén van a hangsúly. □

A PROJEKT EREDMÉNYEINEK ISMERTETÉSE ÉS AZOK TÁRSADALMI HASZNOSULÁSA

A példa-családunk helyzete a projekt szolgáltatásainak, fejlesztéseinek köszönhetően jelentősen javult. Az anya, Karola a projekt keretében egyéni fejlesztésben részesül, amelynek kézzelfoghatóak az eredményei. Az indulás után szinte közvetlenül két állásban is sikerült elhelyezkednie, amivel nagymértékben stabilizálódik a család anyagi helyzete – igaz, még így is levonások terhelik Karola fizetését a korábban felhalmozott közüzemi tartozások miatt.

Karola két munkahelye, valamint a lakáskörülmények okán az egymástól elszigetelten élő családtagok között a komplex családszervezés is feladat, aminek keretében szociális munkások segítik a famílián belüli kommunikációt, illetve közvetítenek a családtagok között.

A segítés kiterjed a hivatalos ügyintézésre, illetve az információkhoz való hozzájutásra is. Karolának és szüleinek gyakran okozott problémát a hivatalos, jogi nyelven megfogalmazott levelek értelmezése, és ehhez hatékony segítséget kapnak a projekt révén.

Az adósságállomány kezelésére a család széleskörű tanácsadásban részesül, ahol hónapról hónapra táblázatban vezetik a tartozásaikat,

azok törlesztését, így pedig a szolgáltatókkal való kommunikáció, egyezkedés is gördülékenyebb. A táblázatnak köszönhetően látják az adósságok csökkenését, ezáltal motiváltabbá, anyagilag tudatosabbá válnak.

Klementina és Kolos is továbbtanulás előtt áll, ők a Munkaerőpiaci program keretében pályaorientációs tanácsokat kapnak. Ennek hatása nemcsak a továbbtanulásban mérhető náluk (Klementina az egészségügyi pályát, Kolos az asztalos szakmát választotta), hanem önismereti szempontból is eredménnyel zárult: mindketten képessé váltak felismerni az értékeiket, megfogalmazni a terveiket és megalapozottabb döntéseket hozni. Ráadásul Klementina a projekt ideje alatt elvégezte az egészségügyi képzést, és azóta segédápolóként dolgozik, a jelenlegi munkájához az álláskeresési támogatás révén jutott.

A család háztartásvezetési tanácsadásban is részesül, és a háztartási napló vezetésével náluk immár a tudatos, gazdaságos vásárlás, a rezsi csökkentése és a családon belüli munkamegosztás is eredményesebben valósul meg.

A család a javuló helyzetének köszönhetően az újvárosi közösség aktív tagja lett, rendszeres

résztvevője a projekt keretében megvalósuló programoknak. Kármen kedvencei a családi napokon az ugrálóvár és a kézműves programok. A nagyszülők, Katalin és Kornél ismerkednek a számítógépekkel a Generációk találkozása alkalmakon. Klementina és Kolos, a két idősebb gyerek rendszeresen látogatja az Ifjúsági Klub foglalkozásait. Karola, a családfő pedig a projekttel kapcsolatos valamennyi tájékoztatón, fórumon részt vesz.

Egy, az Újvároshoz hasonló szegregátumban élők mindennapjai kihívásokkal vannak tele. A projekt szolgáltatásainak köszönhetően azonban jelentősen javult a helyzetük. Társadalmilag mobilisabbak lettek; tudatosabbak, tudják, hogy honnak kaphatnak érdemi információkat. Az anyagi helyzetük pedig stabilizálódott, így egészségesebb, jobb környezetben élhetik mindennapjaikat. Ugyan rengeteg területen szükséges még további segítés, és nagyon fontos, hogy a támogatói munka csupán hosszú távon válik eredményessé. Ezek a sérülékeny társadalmi csoportok csak lassan, apró lépésekben válhatnak önállóbbá, de az ilyen és ehhez hasonló projekteken keresztül vezet az út az elfogadóbb, integráltabb társadalom felé. □

MOHÁCS
ÚJVÁROS fontos nekünk!

ELÉRHETŐSÉGEK

Mohács Polgármesteri Hivatal
7700 Mohács, Széchenyi tér 1.

Mohács Kistérségi Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat
7700 Mohács, Eötvös u. 6.

Újváros, Közösségi Ház
Helyi szociális munkás irodája
7700 Mohács, Újváros, 2/B. ép. 2. em. 6.